

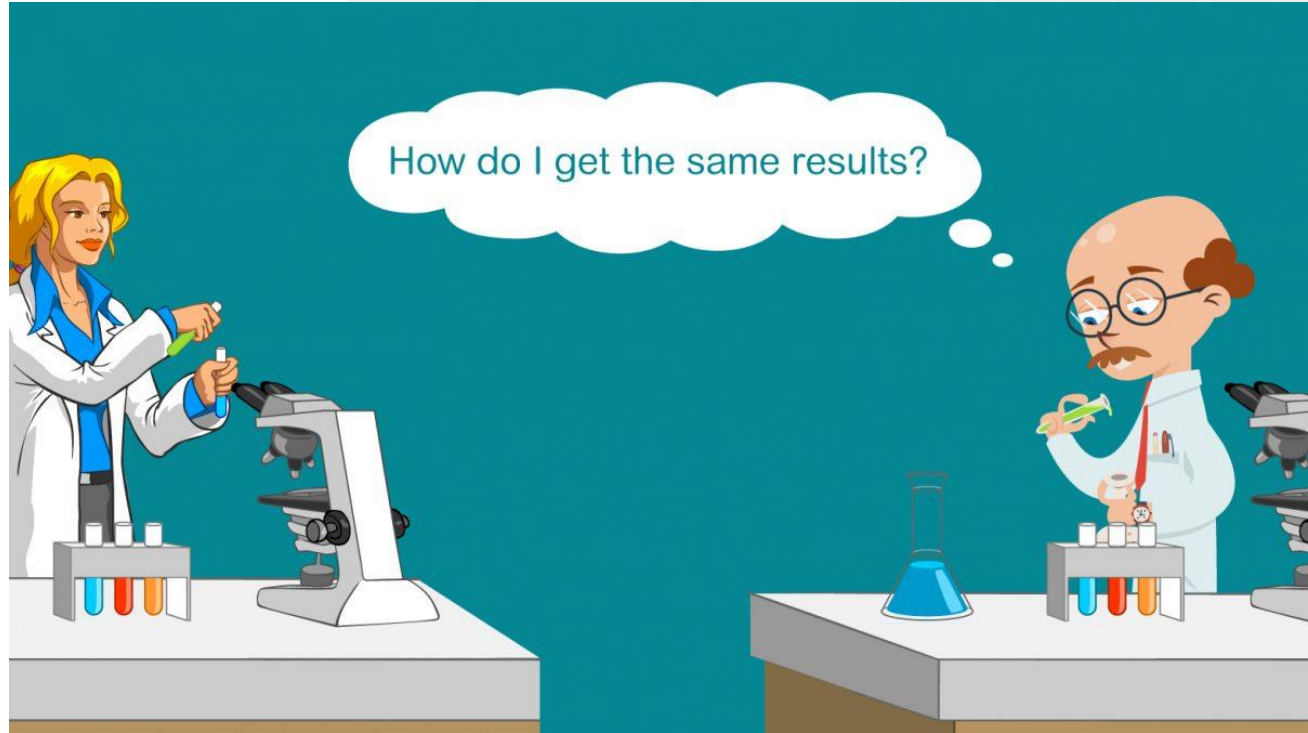
Uloga časopisa u poticanju pristupa istraživačkim podacima

Relevantne politike, direktive i preporuke

Jadranka Stojanovski, Sveučilište u Zadru/Institut Ruđer Bošković
jadranka.stojanovski@irb.hr

ZAŠTO?

<https://www.allfadsenser.com/2018/05/30/repeatability-vs-reproducibility-a-little-talk/>

NEreproducibilnost u znanosti

Nature **533**, 452–454 (26 May 2016) doi:10.1038/533452a

Više od 70% znanstvenika pokušalo je neuspješno reproducirati eksperimente drugih znanstvenika, a više od 50% nije uspjelo ponoviti svoje vlastite eksperimente.

U studiji je sudjelovalo 1,576 znanstvenika.

Zašto otvoreni istraživački podaci?

Diederik Stapel

Andrew Wakefield

Retraction Watch

**Weekend reads: Retracted
COVID-19 papers keep being
cited; “‘difficult’ name penalty”;
economist accused of plagiarism**

Što je znanost?

- znanost je aktivan proces promatranja i istraživanja

- skup znanja o stvarima i događajima, primjenom objektivnih metoda

- znanje temeljeno na podacima prikupljenim znanstvenim metodama (npr. pokusima), opetovano podvrgnuto preispitivanju i pokušajima osporavanja

- znanost je nastojanje i primjena znanja i razumijevanja prirodnog i društvenog svijeta prema sustavnoj metodologiji utemeljenoj na dokazima.

Levelt izvješće (o Stapelu):

Prisutan je "općenit neuspjeh znanstvene kritike u zajednici kolega, kao i istraživačka kultura koja je bila pretjerano sklonjena na nekritičko potvrđivanje i pronalaženje ad hoc

ponavljanje, kritička analiza, verifikacija, testiranje - izloženost stalnom propitivanju, kontroli, nadzoru, prosudbi

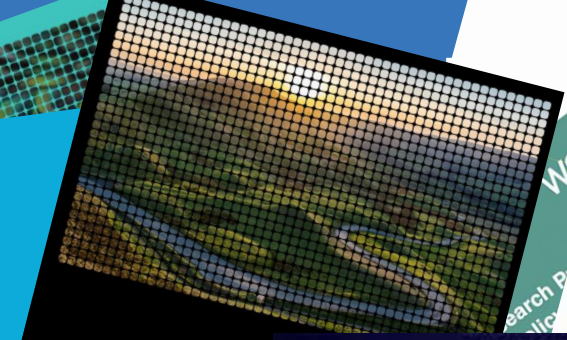
Dalje se sugerira da je [članaka u časopisima socijalne psihologije] nerijetko snažno podupirale zanimljive, elegantne, koncizne i uvjerljive priče, nauštrb potrebnih kontinuiranih napora znanstvenika."

Brain

The Next Decade of Open Science

The Ascent of Open Access
An analysis of the Open Access landscape
Daniel W.

OER Data Report 2013-2015

Building Understanding of Open Education

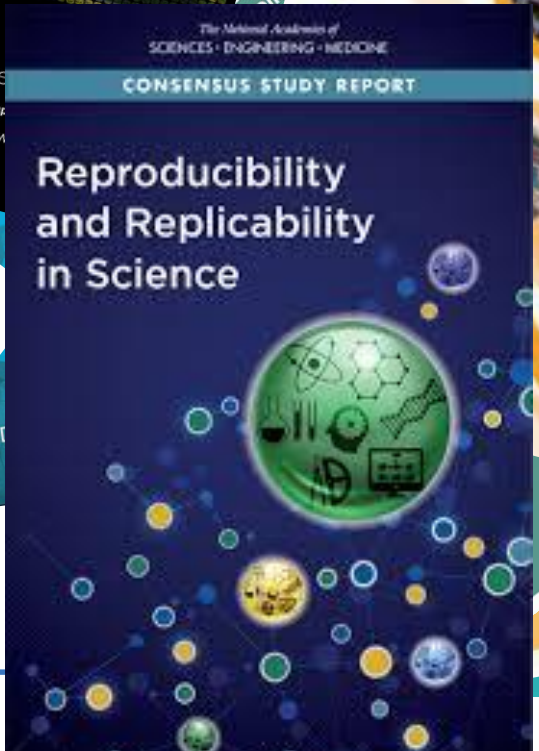

MAKING OPEN SCIENCE A REALITY

Realising the European Open Science Cloud

First report and recommendations of the Commission High Level Experts Group on the European Open Science Cloud

Reproducibility and Replicability in Science

The National Academies of SCIENCES · ENGINEERING · MEDICINE
CONSENSUS STUDY REPORT

Science Europe Guidance Document

Presenting a Framework for Research Data Management
January 2018

Faster Insights from Faster Data

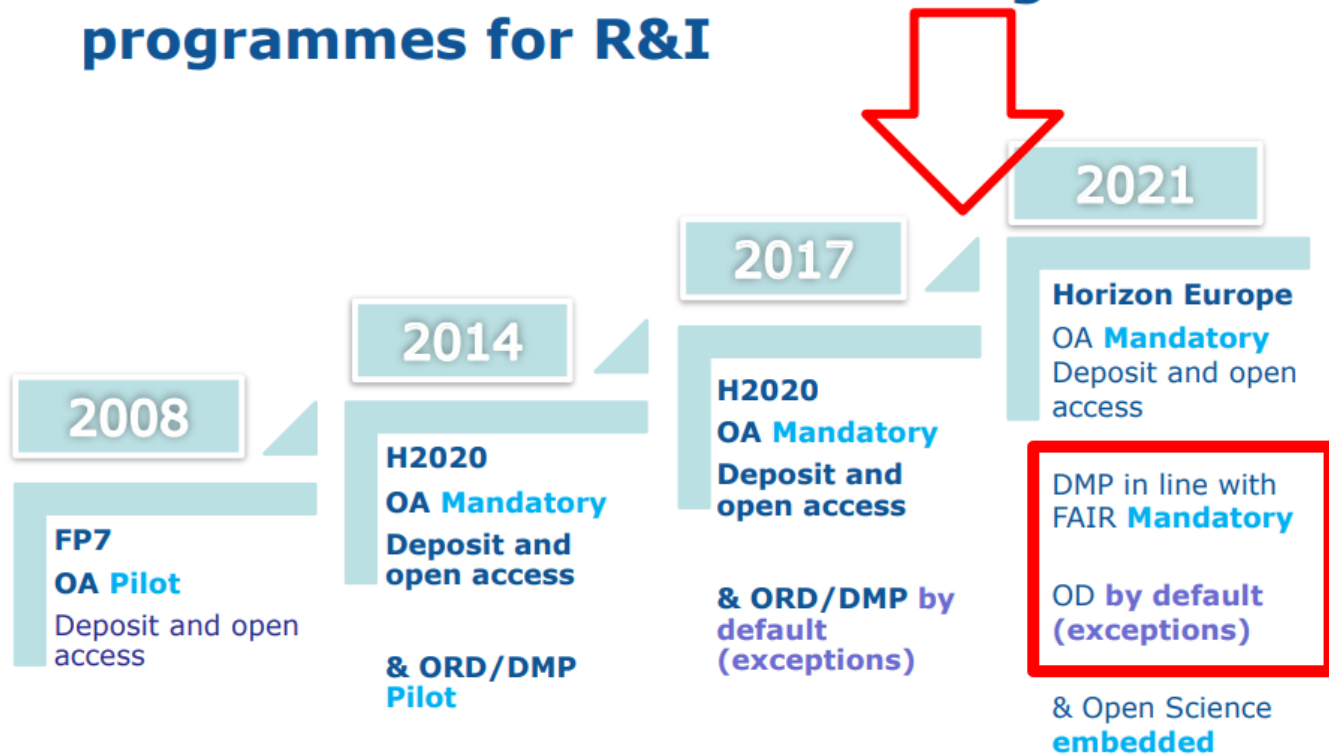
BEST PRACTICES REPORT
Q1 2020

Technologies and practices for better spend on insight

By David Stoddart

The evolution of the EU funding programmes for R&I

Države članice podupiru dostupnost istraživačkih podataka donošenjem nacionalnih politika i relevantnih radnji čiji je cilj učiniti javno financirane istraživačke podatke javno dostupnima („politike otvorenog pristupa”), slijedeći načelo „***open by default***” i **kompatibilno s FAIR načelima**. U tom kontekstu, intelektualno vlasništvo, zaštita i povjerljivost osobnih podataka, sigurnost i legitimni komercijalni interesi uvažavaju se u skladu s načelom „**što je moguće otvorenije, zatvoreno samo koliko je nužno**”.

Te politike OA-a odnose se na organizacije koje provode istraživanja i organizacije za financiranje istraživanja.

European Research Council
Scientific Council

Established by the European Commission

Open Research Data and Data Management Plans

Information for ERC grantees
by the ERC Scientific Council

Version 4.1
20 April 2022

Data governance and data policies

at the European Commission

Zaključci o prosudbi istraživanja i provedbi otvorene znanosti, Vijeće Europske unije 10. lipnja 2022.

Nužnost primjerene provedbe i nagrađivanja praksi otvorene znanosti i razvoja kriterija za prosudbu istraživanja koji slijede načela izvrsnosti, istraživačkog integriteta i pouzdane znanosti.

Važnost promicanja i nagrađivanja etičkih praksi otvorene znanosti, gdje se rezultati istraživanja (uključujući podatke, softver, protokole itd.) dijele rano u istraživačkom ciklusu i u skladu s FAIR načelima.

Uvažavanje načela uključenosti, jednakosti i raznolikosti - znanost otvorena za sudjelovanje svih, kao i pristup za sve.

Uklanjanje neetičkih praksi objavljivanja (pretjerane naknade za objavu radova u otvorenom pristupu, povećane tržišne dominacije velikih komercijalnih izdavača i dr.).

Uklanjanje neprikladne upotrebe metrike koja se temelji na "prestihu" časopisa (JIF) i broju publikacija u odlukama o financiranju, zapošljavanju i napredovanju, čime se istraživače pogrešno potiče na objavu radova u časopisima netransparentnih hibridnih modela.

Izbjegavanje pretjeranog oslanjanja na bibliometrijske pokazatelje i naglaska na kvantiteti ispred kvalitete, što upućuje na nedolična ponašanja.

Uvođenje sustava vrednovanja koji prepoznaju i nagrađuju raznolike skupove kompetencija, aktivnosti i rezultata.

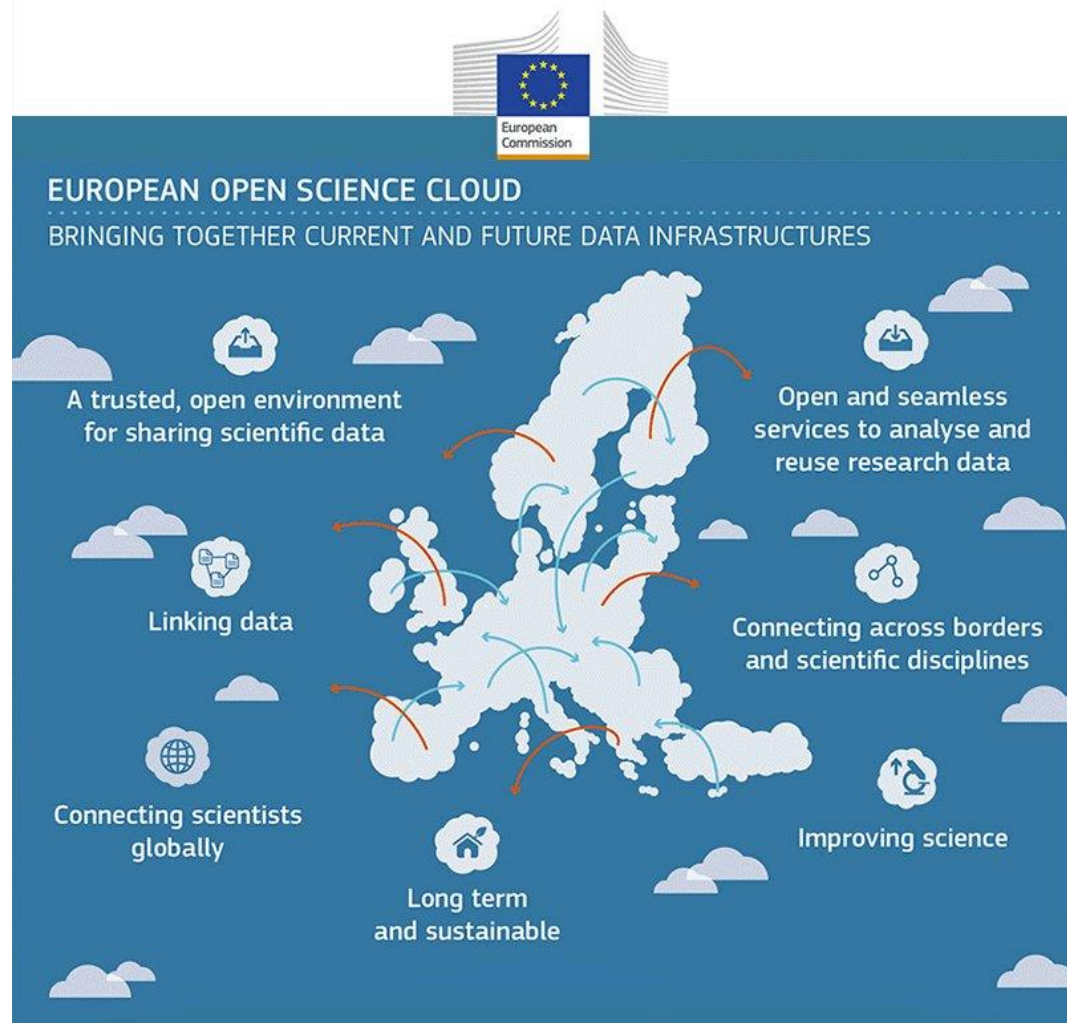
Europski oblak otvorene znanosti (EOSC), 2015

Osigurati europskim istraživačima, inovatorima, tvrtkama i građanima udruženo i otvoreno multidisciplinarno okruženje u kojem mogu objavljivati, pronaći i ponovno koristiti podatke, alate i usluge za istraživanje, inovacije i obrazovanje.

FAIR (mogućnost pronalazjenja, pristupa, razmjene i mogućnost ponovne upotrebe)

Pouzdana ponovna uporaba istraživačkih podataka i svih drugih digitalnih objekata proizvedenih tijekom životnog ciklusa istraživanja (npr. metode, softver i publikacije)

Potpuna implementacija EOSC-a dovest će do veće produktivnosti istraživanja, novih uvida i inovacija, kao i poboljšane ponovljivosti i povjerenja u znanost.

Financijeri, cOAlition S i Plan S, rujan 2018

Iako se načela Plana S odnose na recenzirane znanstvene publikacije, cOAlition S također snažno potiče da istraživački podaci i drugi rezultati istraživanja budu što otvoreniji, a zatvoreni samo ako je to neophodno. Također se snažno potiče rana razmjena rezultata istraživanja putem preprinta.

Znanstvenim se kvalificiraju samo rezultati koje drugi mogu testirati i reproducirati i o kojima se može raspravljati, osporiti ih.

Znanost, kao institucija organizirane kritike, stoga može ispravno funkcionirati samo ako su rezultati istraživanja javno dostupni zajednici kako bi se mogli podvrgnuti testu i ispitivanju drugih istraživača.

Novo istraživanje temelji se na utvrđenim rezultatima prethodnih istraživanja. Lanac, u kojem se nova znanstvena otkrića grade na prethodno utvrđenim rezultatima, može funkcionirati optimalno samo ako su svi rezultati istraživanja javno dostupni znanstvenoj zajednici.

Monetizacija pristupa novim i postojećim rezultatima istraživanja duboko je u suprotnosti s etosom znanosti (Merton, 1973.). Više nema opravdanja za takvo stanje i stoga treba ukinuti pretplatnički model znanstvenog izdavaštva, uključujući njegove tzv. 'hibridne' varijante. U 21. stoljeću znanstveni izdavači trebali bi pružati usluge koje će istraživačima pomoći u širenju njihovih rezultata, umjesto da koče razvoj znanosti.

Welcome Trust politika upravljanja i dijeljenja podataka, softvera i materijala

1. Od znanstvenika se očekuje maksimiziranje dostupnosti istraživačkih podataka, softvera i materijala uz što je moguće manje ograničenja. Kao minimum, podaci na kojima se temelje istraživački radovi trebali bi biti dostupni drugim istraživačima u trenutku objavljivanja, kao i originalni softver koji je potreban za pregled skupova podataka ili repliciranje analiza.
2. Svatko tko se prijavljuje za Wellcome financiranje mora razmotriti svoj pristup upravljanju i dijeljenju očekivanih rezultata u fazi prijedloga istraživanja. U slučajevima kada će se generirati podaci, softver ili materijali koji će imati vrijednost kao resurs za druge u akademskoj zajednici ili industriji, podnosiitelji će morati uključiti plan upravljanja rezultatima koji objašnjava njihov planirani pristup. Plan upravljanja razmatrat će se prilikom prosudbe prijedloga projekta, a dodatno će se financirati njegova izrada.
3. Prepoznavanje i vrednovanje različitih rezultata istraživanja – uključujući izume, skupove podataka, softver i materijale, kao i publikacije – u prosudbi dosadašnjih rezultata istraživača.

Primjer nacionalne politike Francuska

Path Two

Structuring, sharing and opening up research data 12

Measures 14

---

4 Implement the obligation to disseminate publicly funded research data

5 Create measures for research

Path Three
Opening up and promoting source code produced by research

16

6 Promote the wider access

Measures

18

7 Recognize and support the dissemination under an open source license of software produced by publicly funded research programmes

8 Highlight the production of source code from higher education, research and innovation

9 Define and promote an open source software policy

https://www.ouvrirlascience.fr/wp-content/uploads/2021/10/Second_French_Plan-for-Open-Science_web.pdf

MINISTÈRE
DE L'ENSEIGNEMENT
SUPÉRIEUR,
DE LA RECHERCHE
ET DE L'INNOVATION
*Liberté
Égalité
Fraternité*

Second French Plan for Open Science

Creating a national research-data platform, Recherche Data Gouv

Data are the raw materials of the scientific process. They should be shared to nourish discussions among researchers. Preserving, opening and sharing research data has never been more fundamental.

To promote the opening and dissemination of research data produced in France, **a national research-data platform, Recherche Data Gouv, will be created.**

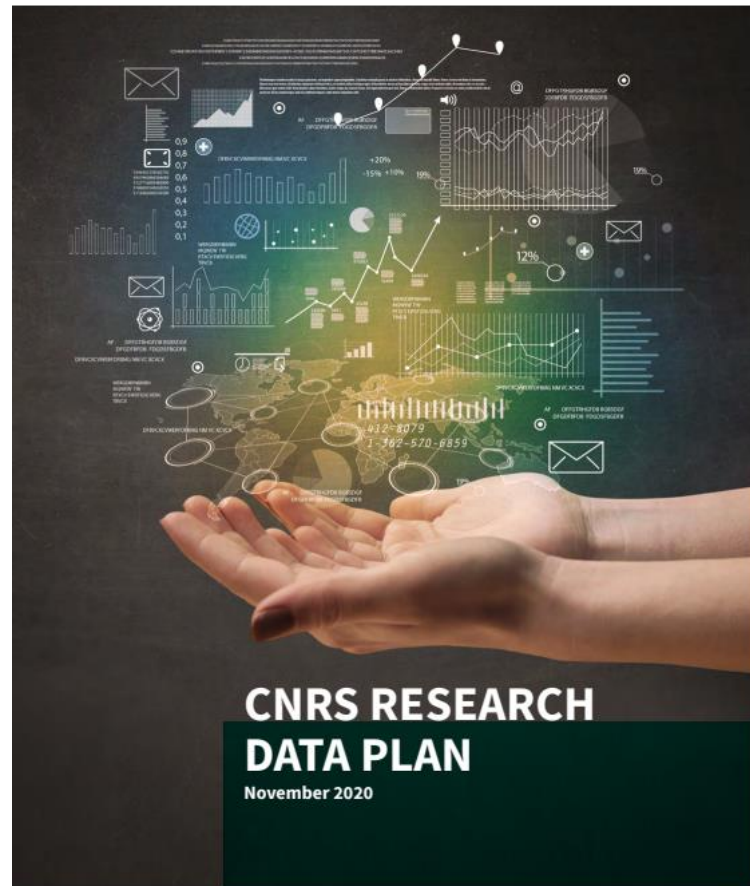
Workshops will be held across France to support researchers in adopting open data practices.

A national policy on data, algorithms and code, spearheaded by the prime minister

The Plan also draws on France's national policy on data, algorithms and code, which has been spearheaded by the prime minister. The policy seeks to make it easier for researchers to access public data and will publish a forthcoming Charter to commit the government to processing research data requests in a more timely manner.

CNRS (Centre National de la Recherche Scientifique, National Research Center)

- najveća javna znanstveno-istraživačka ustanova u Europi
- 33.000 znanstvenika u 1.250 laboratorija
- glavni ciljevi: širenje FAIR kulture dijeljenja istraživačkih podataka, unaprijeđivanje vidljivosti postojećih usluga i alata, podrška stvaranju novih praksi, usluga i alata
- slijedi se EOSC inicijativa

"Počni hodati, prije nego što pokušaš trčati"

- primjer politike Sveučilišta u Ghentu (od 2016)
- različite radne skupine za upravljanje istraživačkim podacima (koje uključuju središnju knjižnicu, koordinaciju istraživanja, ICT, ured za valorizaciju, predstavnike svih fakulteta, voditelje istraživanja i savjetnike za informacijsku sigurnost)

– Basic principles

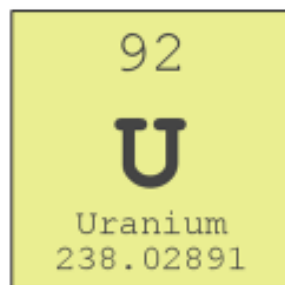
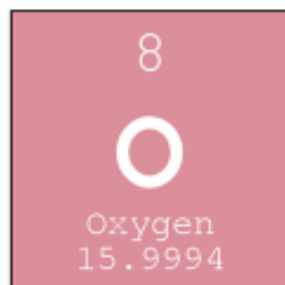
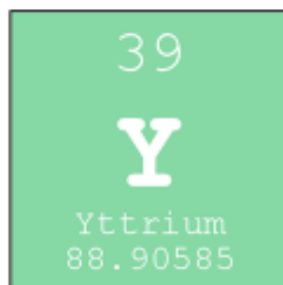
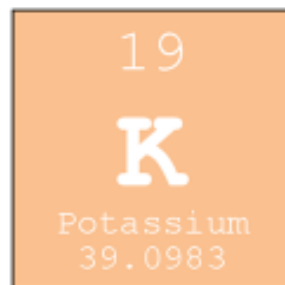
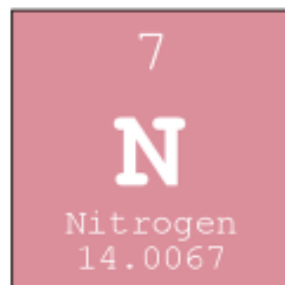
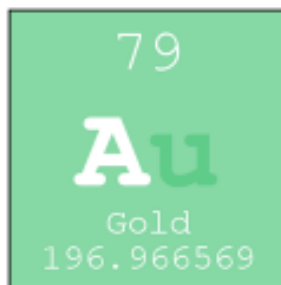
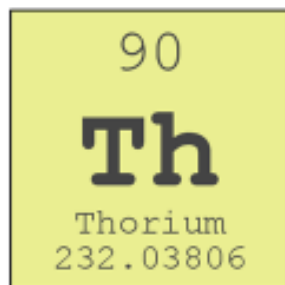
Ghent University views RDM as an integral part of good research practice.

Research data are valuable scientific output that should be made available for the verification of research and for reuse where possible.

However,
results un

→ **Our challenge: A multiplicity of perspectives is necessary** but also slows down the process of finalizing a policy

→ **Our tip:** Start to walk before you try to run. While open and FAIR data is an ideal we strive for, we **started with guidelines and advice, supported by services** rather than imposing requirements. **The implementation of the policy is gradual** and the autonomy of faculties and researchers to develop their own RDM initiatives is safeguarded. Although open research data is fostered, the policy recognizes that access may need to be carefully managed in order to maintain confidentiality, privacy, consent terms, security and to keep costs low.

© 2018 myfunstudio.com

